

Esipuhe

Finnvera Oyj ja Suomen Yrittäjät tekevät yhteistyössä pientä ja keskisuurta yritystoimintaa ja sen kehitystä kuvaavaa pk-yritysbarometria kaksi kertaa vuodessa. Pk-yritysbarometri perustuu runsaan 3000 pk-yrityksen vastauksiin ja heijastaa siten kattavasti pk-yritysten käsityksiä yritysten kehitysnäkymistä ja toimintaan vaikuttavista tekijöistä. Kyselyn tuloksia raportoidaan valtakunnallisessa raportissa, jossa tuloksia käsitellään neljään eri toimialaan jaoteltuna. Alueiden tuloksia raportoidaan omissa raporteissa.

Tässä kevään 2004 alueellisessa raportissa tarkastellaan alueen pk-yritysten suhdanneodotuksia lähimmän vuoden aikana, yrityksen kehittämistarpeita, elinkeinoilmastoa sekä sukupolvenvaihdoksia. Lisäksi raportissa tarkastellaan yritysten rahoitustarpeisiin vaikuttavia tekijöitä, kuten investointeja, kasvuhakuisuutta, asiakkaiden maksuhäiriöitä sekä rahoitusvaikeuksien yleisyyttä. Koko maan kaikkia yrityksiä koskevat tulokset löytyvät myös tästä raportista.

Helsingissä 1.4.2004

Markku Mäkinen
toimitusjohtaja
Finnvera Oyj

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	2
JOHDANTO.....	3
AINEISTO.....	4
TUTKIMUSTULOKSET	6
1 Etelä-Savon ja koko maan yritykset	6
2 Yritykset ja työllisyys.....	7
3 Pk-yritysten suhdannenäkymät	8
3.1 Yleiset suhdannenäkymät	8
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin.....	9
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet	10
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet	11
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet	13
7 Elinkeinoilmasto	14
8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus	16
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset	17
10 Pk-yritysten investoinnit.....	18
11 Pk-yritysten rahoitus	19
Finnveran yhteystiedot	
Suomen Yrittäjien yhteystiedot	

TIIVISTELMÄ

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Etelä-Savossa ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Etelä-Savossa toimivista pk-yrityksistä neljä kymmenestä ennakoi suhdannenäkymien paranevan ja joka yhdestoista heikkenevän lähimmän vuoden aikana. Saldoluvun mukaan ovat alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät samankaltaiset kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Viime syksyyn verrattuna ovat Etelä-Savossa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana parantuneet ja suhdannenäkymät ovat myös paremmat kuin keväällä 2003.

Koko maan ja Etelä-Savon pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen positiivisia. Vakavaraisuuden osalta ovat alueen pk-yritysten suhdannenäkymät heikkomat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Tuotantokustannusten kasvua ennakoi saldoluvun mukaan suurempi osuus Etelä-Savon kuin koko maan pk-yrityksistä. Etelä-Savossa toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella lähes samalla tasolla kuin koko maassa keskimäärin.

Etelä-Savossa pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat kireä kilpailutilanne ja yleinen suhdannetilanne/maailmantilanne. Muita kehittämisen kannalta tärkeitä esteitä ovat ammattitaitoisen työvoiman saatavuus ja muut resurssitekijät. Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 8 prosentilla Etelä-Savon pk-yrityksistä. Rahoituksen saatavuus on pahimpana esteenä 3 prosentilla, rahoituksen hinta 3 prosentilla ja vakuuksien puute 1 prosentilla alueen pk-yrityksistä. Etelä-Savossa toimivat pk-yritykset kokevat rahoituksen olevan hieman suuremman kehittämisen esteen kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin.

Koko maan pk-yritykset ilmoittavat investoivansa kaikkiaan 12,5 prosenttia ja Etelä-Savon pk-yritykset 13,2 prosenttia liikevaihdostaan seuraavan 12 kuukauden aikana. Eniten Etelä-Savon pk-yritykset investoivat koneisiin ja laitteisiin sekä rakennuksiin. Koko maan pk-yritysten investointeihin verrattuna investoivat alueen yritykset keskimääräistä enemmän rakennuksiin, keskimääräistä vähemmän alueella investoidaan mainontaan ja markkinointiin. Kansainvälistymiseen alueen pk-yritykset investoivat hieman enemmän kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin.

Ulkoista rahoitusta on Etelä-Savossa 64 prosentilla ja koko maassa 57 prosentilla pk-yrityksistä. Syksyllä 2003 ulkoista rahoitusta oli 60 prosentilla alueen ja 54 prosentilla koko maan pk-yrityksistä. Viimeisen 12 kuukauden aikana ulkoista rahoitusta on ottanut joka neljäs Etelä-Savossa toimiva pk-yritys ja seuraavan 12 kuukauden aikana ulkoista rahoitusta aikoo ottaa myös joka neljäs alueella toimiva pk-yritys. Niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on ulkoista rahoitusta, on pankkiluottoja kolmella neljästä ja Finnveran lainoja ja takauksia joka neljännellä.

Etelä-Savossa 7 prosenttia pk-yrityksistä ennakoi asiakkaiden maksuhäiriöiden lisääntyvän seuraavan vuoden aikana ja 6 prosenttia odottaa maksuhäiriöiden vähenevän seuraavan vuoden aikana. Alueen pk-yrityksistä odottaa pienempi osuus maksuhäiriöiden lisääntyvän (saldoluku +1%) kuin viime syksynä (saldoluku +5%).

JOHDANTO

Tässä pk-yritysten suhdannenäkymiä käsittelevässä tutkimuksessa on selvitetty suomalaisten pk-yritysten (alle 250 henkeä työllistävien yritysten) mielikuvia yleisestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Tutkimuksen on tehnyt Tietoykkönen Oy Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n toimeksiannosta helmikuussa 2004.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat suomalaiset pk-yritykset. Otantalähteenä on käytetty Helsinki Media Oy:n ja Tilastokeskuksen ylläpitämiä yritysrekistereitä, joista otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala ja sijainti. Otoskoko on 3344 kohderyhmän vaatimukset täyttävää yritystä.

Tutkimusaineisto on kerätty henkilökohtaisin haastatteluin 20.1.-2.3.2004. Haastattelut on tehty puhelimitse tietokoneohjattua puhelinhaastattelujärjestelmää käyttäen. Haastattelutyön ovat tehneet Tietoykkönen Oy:n erityisesti tehtävänsä koulutetut tutkimushaastattelijat. Raportin luvussa 'Aineisto' on esitetty taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä Etelä-Savon osalta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Tietoykkösessä toimitusjohtaja Lasse Luoma sekä tutkimuspäällikkö Pentti Mäkelä, Suomen Yrittäjissä pääekonomisti Pasi Holm ja Finnvera Oyj:ssä apulaisjohtaja Tuomo Holopainen.

- 1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti sivulla 5 olevan kartan mukaista aluejakoa. Joissain raporteissa on lisäksi käytetty Suomen Yrittäjien aluejakoa (Helsinki, Pääkaupunkiseutu ja Keski-Pohjanmaa).
- 2) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta.
Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana paranee 39%, huononee 9% \Rightarrow saldoluku = + 30%

AINEISTO

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaumaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

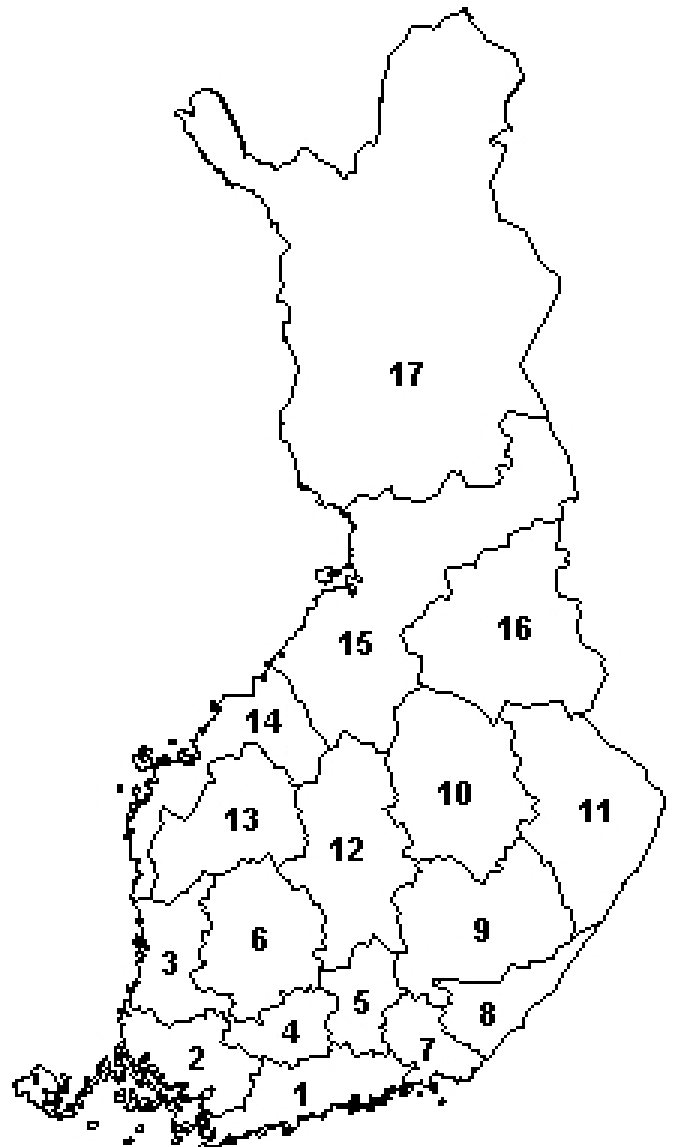
TAUSTATIETOJA ALUEELTA HAASTATELLUISTA YRITYKSISTÄ:

PK-YRITYSBAROMETRI 1/2004
- Aineiston rakenne -

		n=	%
ALUE	ETELÄ-SAVO	96	100%
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus (TOL: 15-37)	20	21%
	Rakentaminen (TOL: 45)	20	21%
	Kauppa (TOL: 50-52)	25	26%
	Palvelut (TOL: 55,60-63,70-74,92-93)	31	32%
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	53	55%
	5 - 9 henkilöä	28	29%
	10 - 19 henkilöä	8	8%
	20 - 49 henkilöä	6	6%
	50 + henkilöä	1	1%
LIIKEVAIHTO VUONNA 2003	Alle 0,20 milj. euroa	20	21%
	0,20 - 0,49 milj. euroa	25	26%
	0,50 - 1,49 milj. euroa	22	23%
	1,50 + milj. euroa	18	19%
	Ei vastausta	11	11%
YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS	Voimakkaasti kasvuhakuinen	3	3%
	Kasvaa mahdollisuuksien mukaan	47	49%
	Pyrkii säilyttämään asemansa	38	40%
	Ei kasvutavoitteita	8	8%
YRITYKSELLÄ VIENTITOIMINTAA	Ei	76	79%
	Kyllä	20	21%
YRITYKSEN PERUSTAMISVUOSI	- 1995	76	79%
	1996 - 2000	13	14%
	2001 - 2004	7	7%
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä	61	64%
	Palkattu toimitusjohtaja	25	26%
	Muut	10	10%

PK-YRITYSBAROMETRIN ALUEJAKO

1. **Uusimaa, erilliset raportit:**
 - Helsinki
 - Pääkaupunkiseutu (pl. Helsinki)
 - Uusimaa (pl. Helsinki ja Pääkaupunkiseutu)
2. **Varsinais-Suomi**
3. **Satakunta**
4. **Kanta-Häme**
5. **Päijät-Häme**
6. **Pirkanmaa**
7. **Kymenlaakso**
8. **Etelä-Karjala**
9. **Etelä-Savo**
10. **Pohjois-Savo**
11. **Pohjois-Karjala**
12. **Keski-Suomi**
13. **Etelä-Pohjanmaa**
14. **Pohjanmaa**
15. **Pohjois-Pohjanmaa**
16. **Kainuu**
17. **Lappi**

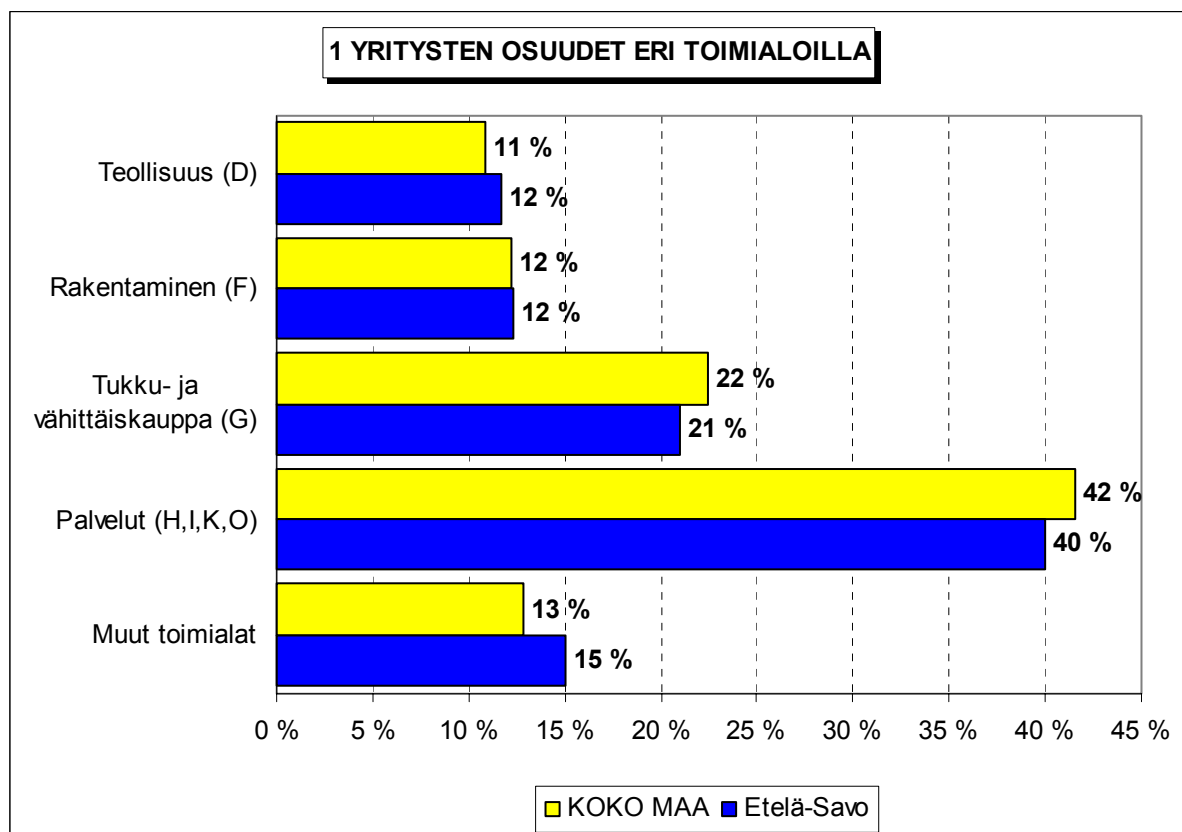

Lisäksi Suomen Yrittäjien Keski-Pohjanmaan alueelle oma raportti

TUTKIMUSTULOKSET

1 Etelä-Savon ja koko maan yritykset

Suomessa oli vuonna 2002 noin 226600 yritystä. Näistä yrityksistä 6800¹ toimi Etelä-Savossa. Etelä-Savossa on palvelualojen yrityksiä suhteellisesti vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Teollisuudessa, rakennusalalla ja tukku- ja vähittäiskaupan alalla toimivien yritysten suhteelliset osuudet ovat Etelä-Savossa lähellä koko maan yritysjakautumaa.

Toimialan nimen jäljessä on suluissa Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 2002) mukainen toimialakoodi.

¹ Yritystiedot, lähde: Tilastokeskus, Yritys- ja toimipaikkarekisteri. Yritysmäärä on arvioitu Tilastokeskuksen alueellisten toimipaikkatietojen perusteella. Alueen yritysmääränä on käytetty lukua, joka on saatu kertomalla alueen toimipaikkojen määrä koko maan yritysten lukumäärän ja toimipaikkojen lukumäärän suhteella.

2 Yritykset ja työllisyys

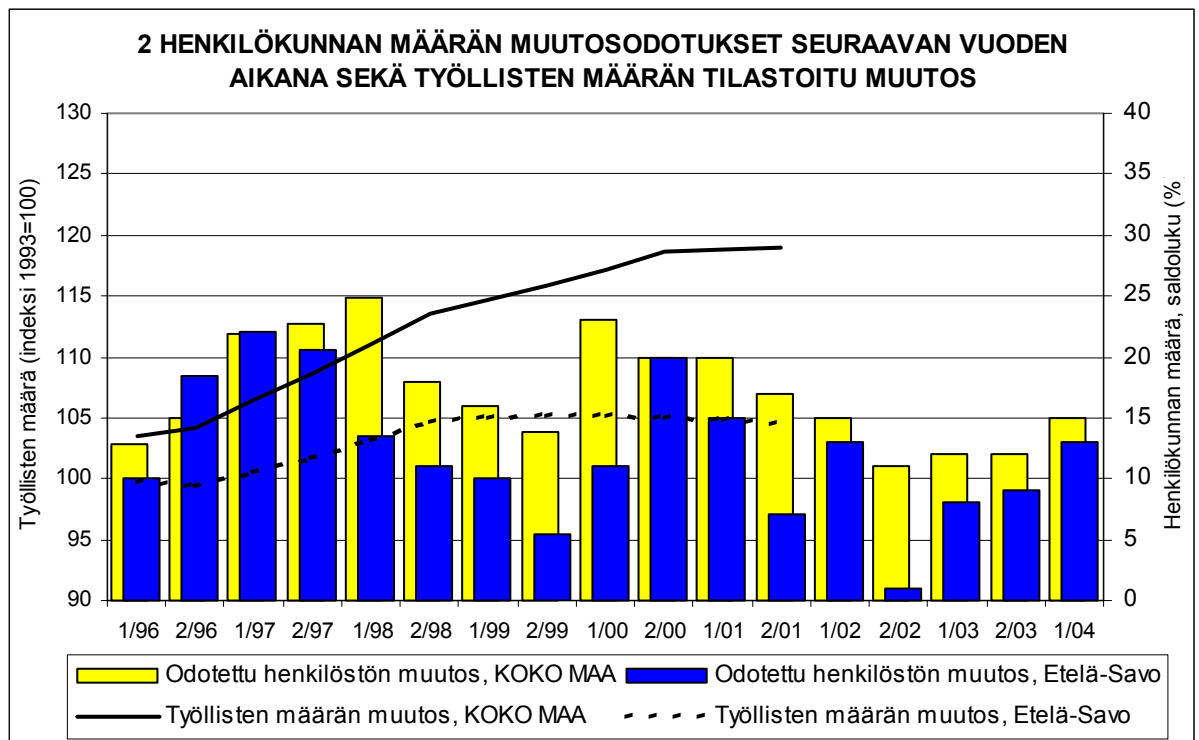
Etelä-Savossa olevissa yritysten toimipaikoissa työskenteli vuonna 2001 noin 28500 henkilöä². Työttömyysaste oli talvella 2004 Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun (4. neljännes, 2003) mukaan koko maassa 8,2 % ja Etelä-Savossa 10,4 %.

Taulukko 2: Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua.

	Suurempi %	Yhtä suuri %	Pienempi %	Saldoluku %
KOKO MAA	20	75	5	15
Etelä-Savo	17	80	4	13

Etelä-Savossa toimivat pk-yritykset odottavat edelleen työllisyyden paranevan seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella lähes samalla tasolla kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Etelä-Savossa nyt jonkin verran paremmat kuin syksyllä 2003 (saldoluku +9%). Myös koko maassa ovat henkilökunnan määrän suhdannenäkymät jonkin verran paremmat kuin edellisessä kyselyssä, sillä syksyllä 2003 henkilökunnan määrän saldoluku oli koko maassa +12 %.

Seuraavassa kuviossa on verrattu Etelä-Savon työllisten määrää (indeksi 1993=100) ja Etelä-Savon pk-yritysten henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä seuraavan vuoden aikana³. Tuorein käytettävissä oleva tieto on Tilastokeskuksen työssäkäyntitilastosta vuodelta 2001.

² Lähde: Tilastokeskus, Yritys- ja toimipaikkarekisteri

³ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana. Kuvioon on laskettu henkilökunnan suhdannenäkymien saldoluvut jaksoilta 1/96-2/99 kahden jakson keskiarvona. Koko maan henkilökunnan määrän suhdannenäkymien saldoluvut jaksoilta 1/94-2/99 ovat Suomen Yrittäjien Yrittäjäbarometrista.

3 Pk-yritysten suhdannenäkymät

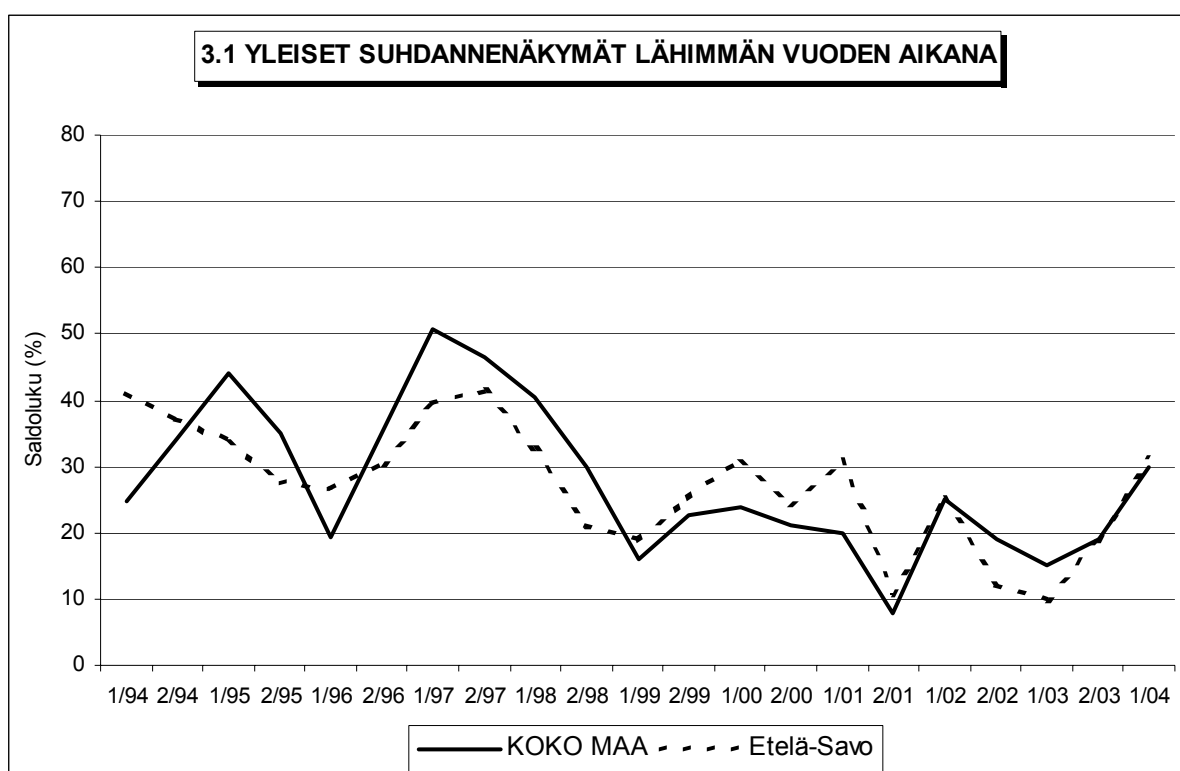
3.1 Yleiset suhdannenäkymät

Taulukko 3.1: Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana.

	Paranee	Pysyy ennallaan	Huononee	Saldoluku
	%	%	%	%
KOKO MAA	39	51	9	30
Etelä-Savo	40	51	9	31

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden paranevan lähimmän vuoden aikana Etelä-Savossa ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Etelä-Savossa toimivista pk-yrityksistä neljä kymmenestä ennakoivat suhdannenäkymien paranevan ja joka yhdestoista heikkenevän lähimmän vuoden aikana. Saldoluvun mukaan ovat alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät samankaltaiset kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten yleisten suhdannenäkymien kehitys tutkimusjaksosta 1/94 lähtien. Viime syksyyn verrattuna ovat Etelä-Savossa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana parantuneet ja suhdannenäkymät ovat myös paremmat kuin keväällä 2003. Koko maassa ovat pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät lähimmän vuoden aikana paremmat kuin syksyllä 2003.

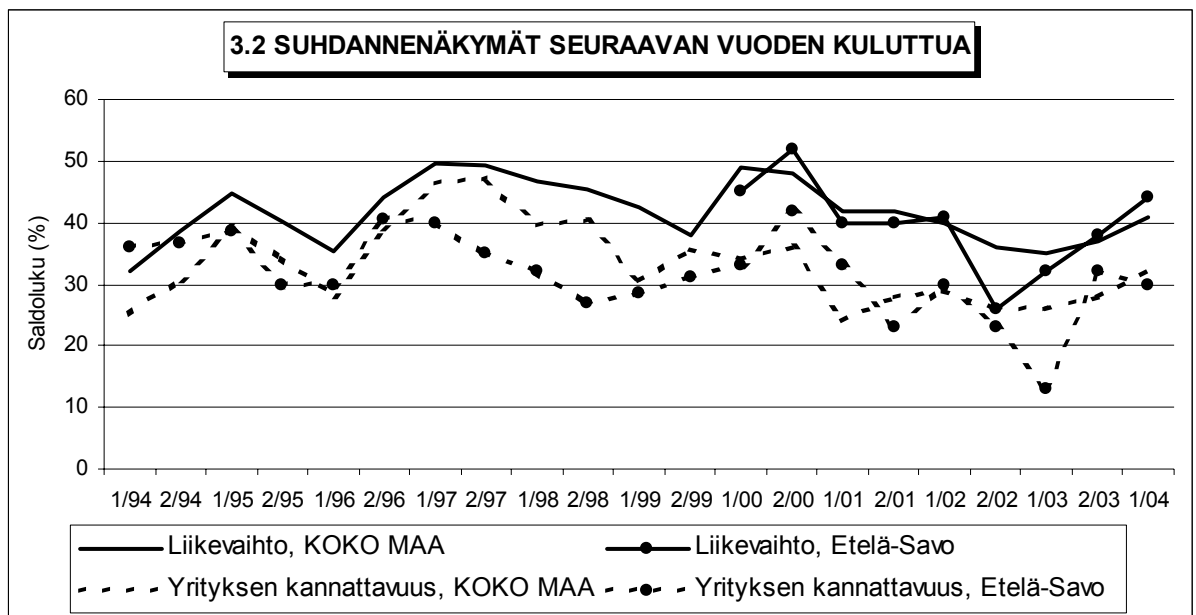
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin

Taulukko 3.2: Pk-yritysten suhdannenäkymät osatekijöittäin seuraavan vuoden kuluttua.

	Liikevaihto	Investointien arvo	Tuotekehitys-panostukset	Viennin arvo	Tuonnin arvo	Tuotanto-kustannukset	Yrityksen kannattavuus	Vaka-varaisuus
KOKO MAA								
Suurempi	50	21	23	9	11	37	41	39
Yhtä suuri	41	69	75	89	87	56	50	57
Pienempi	9	11	3	1	1	7	9	3
Saldoluku (%)	41	10	20	8	10	30	32	36
Etelä-Savo								
Suurempi	48	22	19	8	7	42	40	34
Yhtä suuri	47	66	79	91	93	52	50	61
Pienempi	4	13	2	1	0	6	10	5
Saldoluku (%)	44	9	17	7	7	36	30	29

Koko maan ja Etelä-Savon pk-yritysten suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua kaikkien osatekijöiden suhteen positiivisia. Vakavaraisuuden osalta ovat alueen pk-yritysten suhdannenäkymät heikkomat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Tuotantokustannusten kasvua ennakoitiin saldoluvun mukaan suurempi osuus Etelä-Savon kuin koko maan pk-yrityksistä.

Seuraavasta kuvioista nähdään pk-yritysten liikevaihdon ja yrityksen kannattavuuden suhdannenäkymien⁴ kehitys jaksosta 1/94 lähtien. Liikevaihdon suhdannenäkymät ovat Etelä-Savossa parantuneet syksyn 2003 tilanteesta. Yrityksen kannattavuuden osalta ovat Etelä-Savossa toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät nyt hieman heikkomat kuin viime syksynä.

⁴ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana. Kuvioon on laskettu alueen osalta yritysten kannattavuuden saldoluvut jaksoilta 1/94-2/99 kahden seuraavan jakson keskiarvona. Koko maata kuvaavat saldoluvut jaksoilta 1/94-2/99 ovat Suomen Yrittäjien Yrittäjäbarometrissa.

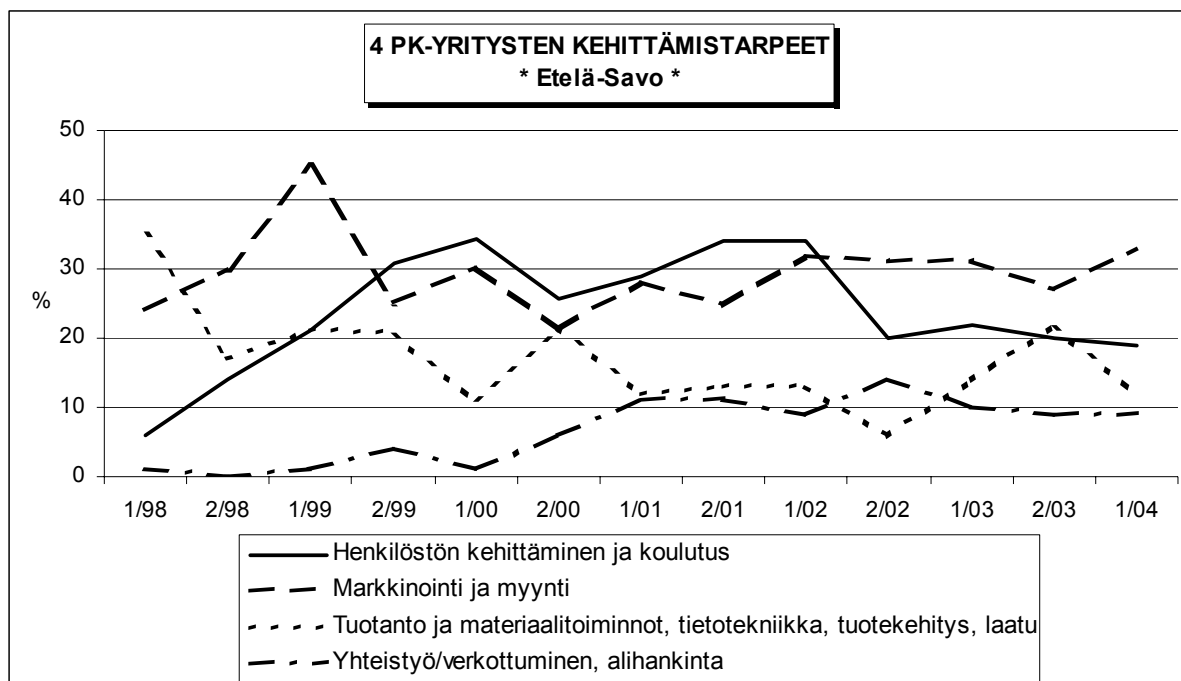
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet

Taulukko 4: Pk-yrityksillä eniten kehittämistarvetta tällä hetkellä.

	KOKO MAA %	Etelä-Savo %
Johtaminen	4	8
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	19	19
Markkinointi ja myynti	36	33
Vienti ja kansainvälistyminen	3	1
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	4	1
Tuotanto ja materiaalitoiminnot, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	12	12
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	12	9
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	2	3
Muu	1	1
Ei kehittämistarvetta/ Ei osaa sanoa	8	12

Etelä-Savon pk-yrityksissä koetaan olevan eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä, seuraavaksi eniten alueen pk-yrityksillä on kehittämistarvetta henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa. Alueen pk-yrityksillä on keskimääräistä enemmän kehittämistarvetta johtamisessa.

Syksyn 2003 tilanteeseen verrattuna on markkinoinnin ja myynnin kehittämistarve lisääntynyt Etelä-Savossa. Tuotannon ja materiaalitoimintojen, tietotekniikan, tuotekehityksen ja laadun kehittämistarve on puolestaan vähentynyt edelliseen kyselyyn verrattuna.

5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet

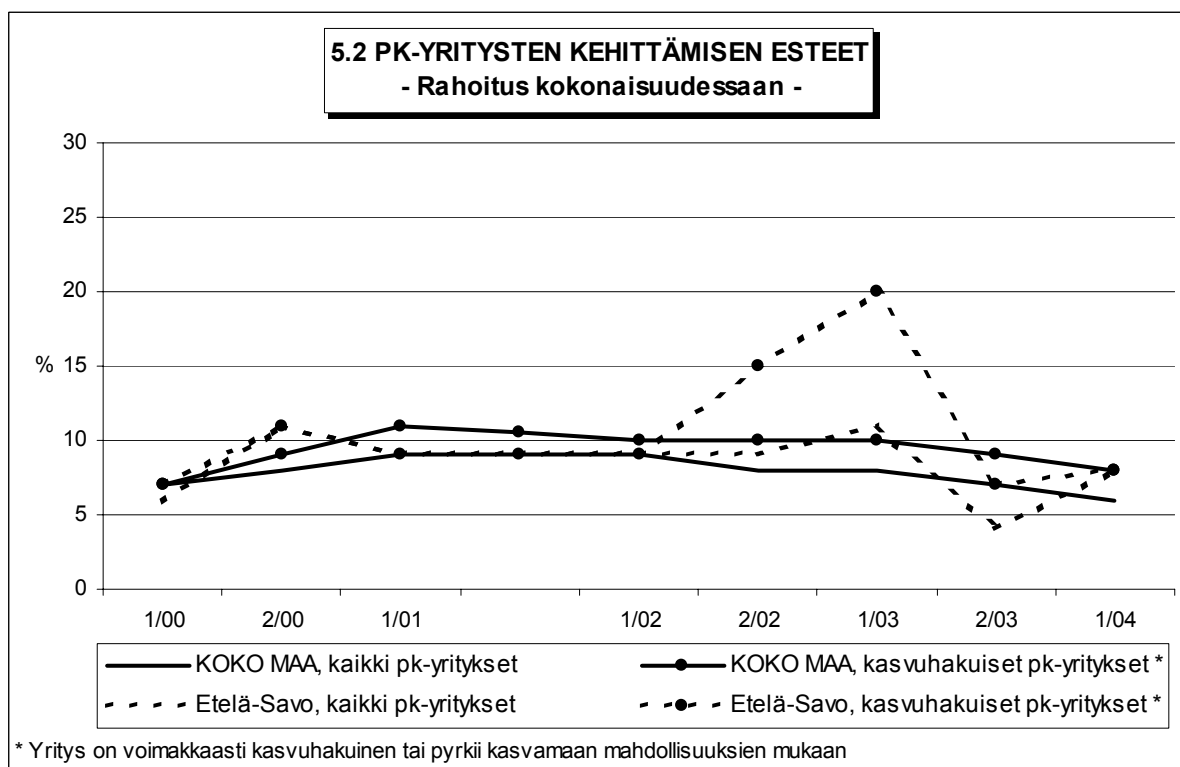
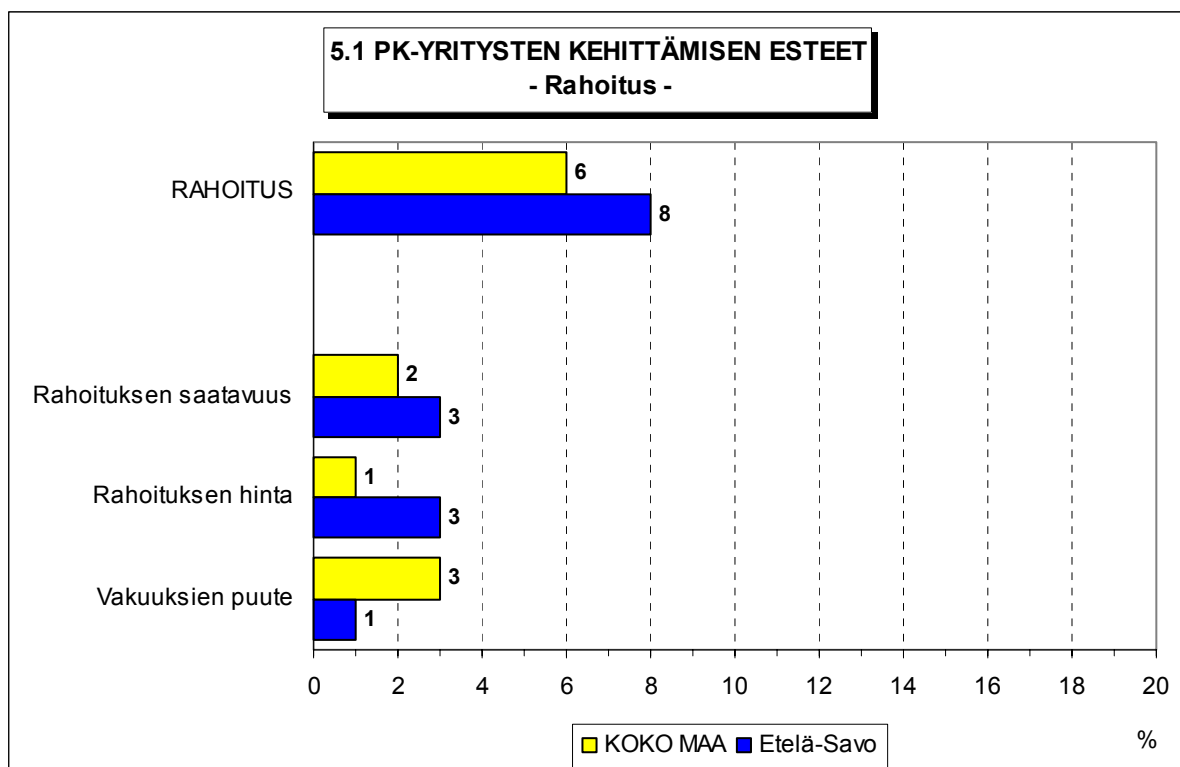
Taulukko 5: Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet.

	KOKO MAA %	Etelä-Savo %
YRITYSTOIMINNAN SÄÄTELY	6	5
byrokratia	3	1
työlainsäädäntö	1	1
työehtosopimukset	0	0
muu sääntely	1	3
KUSTANNUSTASO	11	7
verotus	3	2
palkkataso	2	1
työn sivukulut	3	0
muut tuotantokustannukset	3	4
KILPAILUTILANNE	27	34
kireä kilpailutilanne	18	23
markkinoiden liiallinen keskittyminen	2	3
julkisen sektorin elinkeinotoiminta	1	3
markkinoita vääristävät tuet	1	0
harmaa talous, konkurssit jne.	2	2
kysynnän riittämättömyys	4	3
RAHOITUS	6	8
rahoituksen saatavuus	2	3
rahoituksen hinta	1	3
vakuuksien puute	3	1
RESURSSITEKIJÄT	16	18
ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	8	11
alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuus	1	1
toimitilat	1	0
koneet ja laitteet	0	1
muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	6	6
YLEINEN SUHDANNE-/MAAILMANTILANNE	22	17
MUUT TEKIJÄT	3	2
EI OSAA SANOA	8	9

Etelä-Savossa pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat kireä kilpailutilanne ja yleinen suhdannetilanne/maailmantilanne. Muita kehittämisen kannalta tärkeitä esteitä ovat ammattitaitoisen työvoiman saatavuus ja muut resurssitekijät. Muissa tekijöissä mainittiin koko maan tasolla useimmin ajan puute/aika sekä yrittäjän oma ikä.

Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 8 prosentilla Etelä-Savon pk-yrityksistä. Rahoituksen saatavuus on pahimpana esteenä 3 prosentilla, rahoituksen hinta 3 prosentilla ja vakuuksien puute 1 prosentilla alueen pk-yrityksistä. Etelä-Savossa toimivat pk-yritykset kokevat rahoituksen olevan hieman suuremman kehittämisen esteen kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin. Etelä-Savossa toimivat kasvuhakuiset⁵ pk-yritykset pitävät rahoitusta samankaltaisena kehittämisen esteenä kuin alueen pk-yritykset keskimäärin.

⁵ Voimakkaasti kasvuhakuiset ja mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkivät pk-yritykset yhteensä.

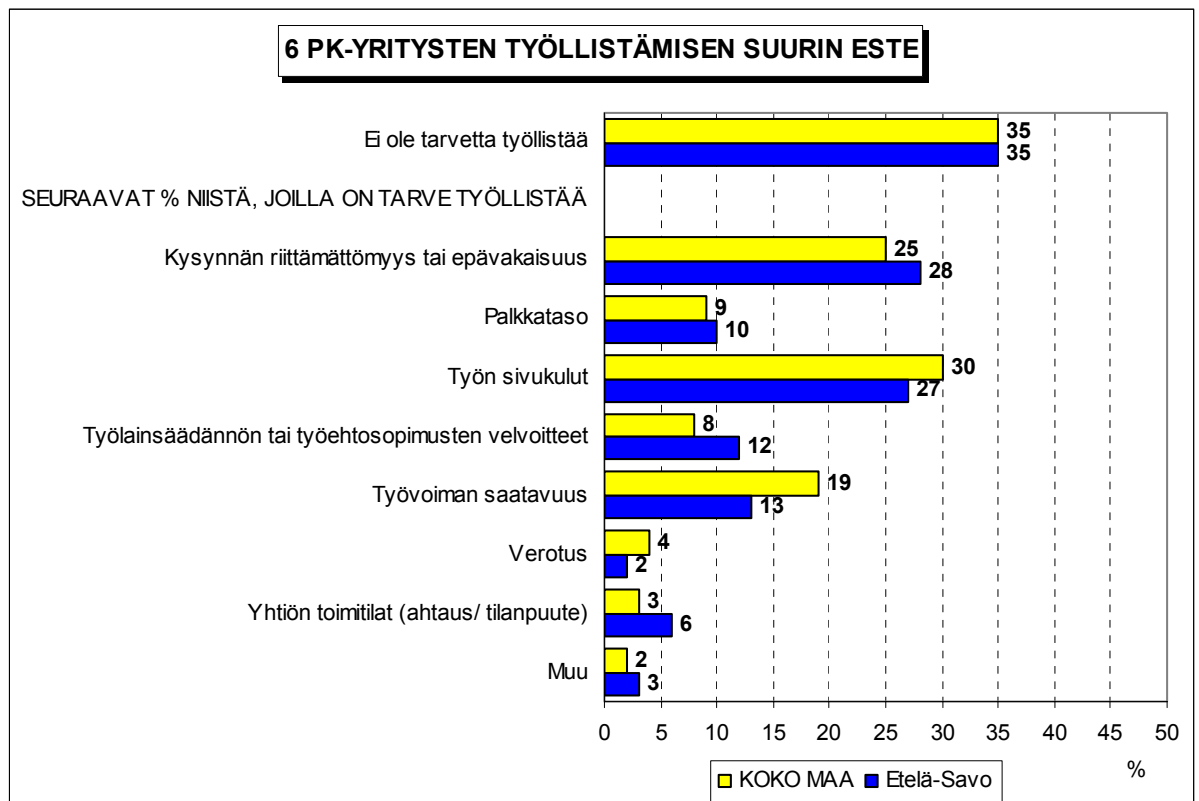
Kehittämisen esteitä ei kysytty jaksolla 2/01.

6 Pk-yritysten työllistämisen esteet

Taulukko 6: Pk-yritysten työllistämisen suurimmat esteet.

	KOKO MAA %	Etelä-Savo %
Ei ole tarvetta työllistää	35	35
SEURAAVAT %-OSUUDET NIISTÄ, JOILLA TARVE TYÖLLISTÄÄ		
Kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus	25	28
Palkkataso	9	10
Työn sivukulut	30	27
Työlainsäädännön tai työehtosopimusten velvoitteet	8	12
Työvoiman saatavuus	19	13
Verotus	4	2
Yhtiön toimitilat (ahtaus/ tilanpuute)	3	6
Jokin muu	2	3

Etelä-Savon pk-yrityksillä työllistämisen suurimmat esteet ovat kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus ja työn sivukulut. Alueella työn sivukuluja pitää työllistämisen suurimpana esteenä joka neljäs pk-yritys, jolla on tarve työllistää. Koko maan pk-yritykset kokevat työllistämisen suurimmiksi esteiksi työn sivukulut, kysynnän riittämättömyyden tai epävakaisuuden sekä työvoiman saatavuuden. Joka kolmannella koko maan ja Etelä-Savon pk-yrityksellä ei ole tarvetta työllistää.

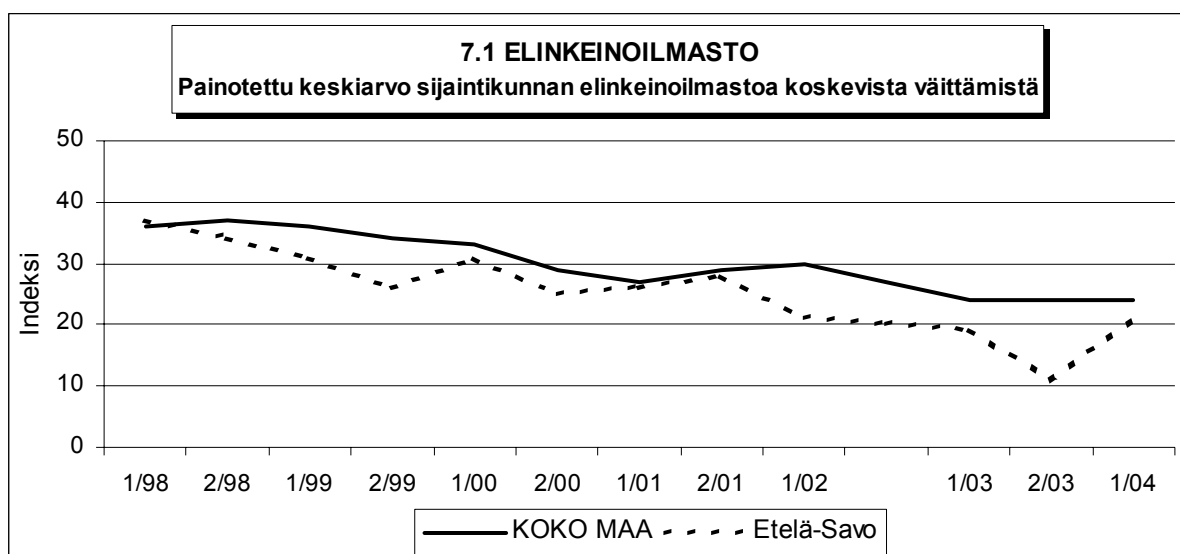

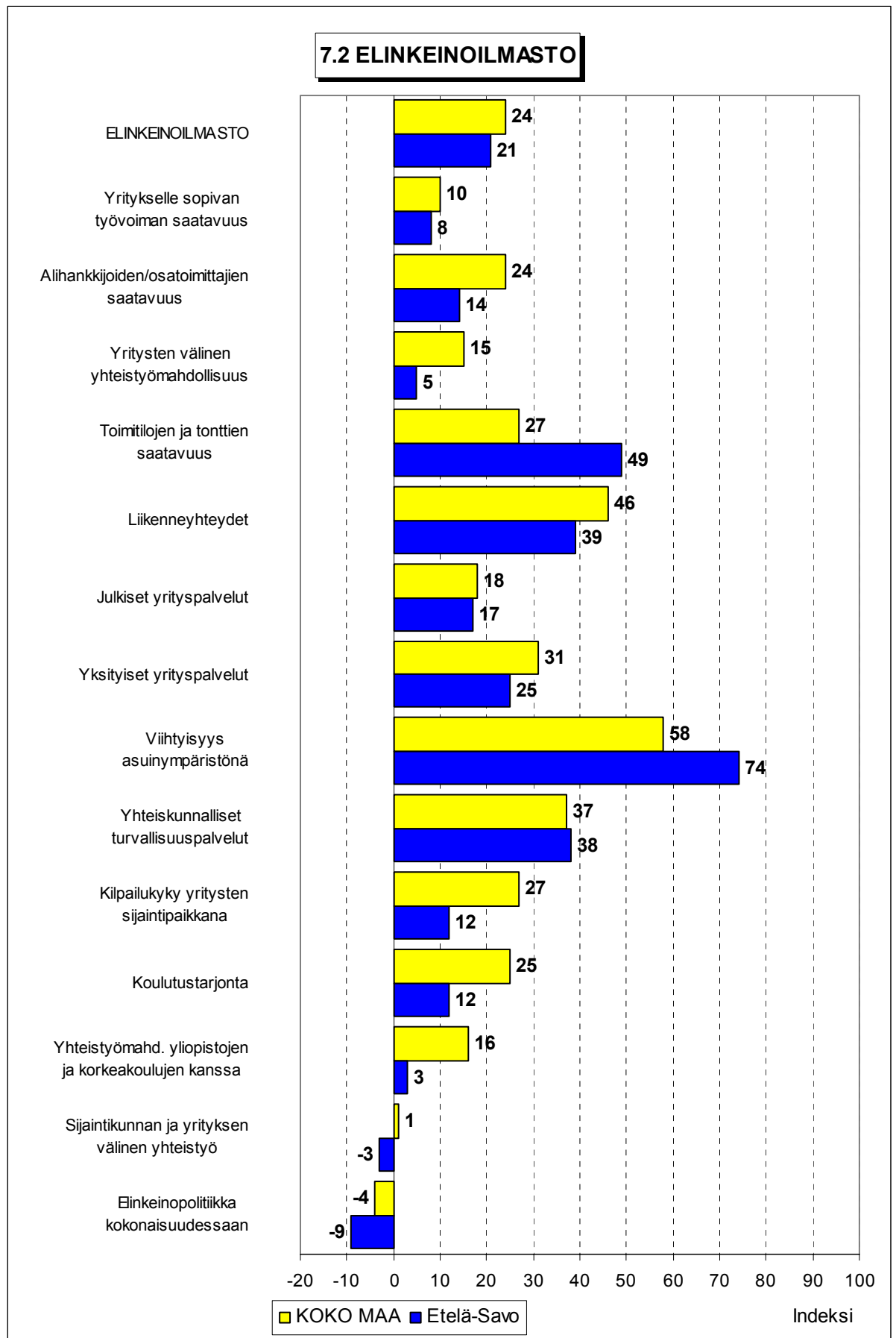
7 Elinkeinoilmasto

Taulukko 7: Pk-yritysten arviot sijaintikunnan elinkeinoilmastosta.

INDEKSIT (Erittäin huono = -100, ..., Erittäin hyvä = 100)	KOKO MAA	Etelä-Savo
Yritykselle sopivan työvoiman saatavuus	10	8
Alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuus	24	14
Yritysten välinen yhteistyömahdollisuus	15	5
Toimitilojen ja tonttien saatavuus	27	49
Liikenneyhteydet	46	39
Julkiset yrityspalvelut	18	17
Yksityiset yrityspalvelut	31	25
Viihtyisyys asuinympäristönä	58	74
Yhteiskunnalliset turvallisuuspalvelut	37	38
Kilpailukyky yritysten sijaintipaikkana	27	12
Koulutustarjonta	25	12
Yhteistyömahdollisuus yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa	16	3
Sijaintikunnan ja yrityksen välinen yhteistyö	1	-3
Elinkeinopolitiikka kokonaisuudessaan	-4	-9
ELINKEINOILMASTO (Painotettu keskiarvo osatekijöiden indekseistä)	24	21

Yrityksen sijaintikuntaan elinkeinon harjoittamisen näkökulmasta ollaan Etelä-Savossa suhteellisen tyytyväisiä. Tyytyväisimpiä alueen pk-yritykset ovat viihtyisyyteen asuin- ympäristönä ja toimitilojen ja tonttien saatavuuteen. Suhteellisesti tyytymättömiä Etelä-Savossa toimivat pk-yritykset ovat sijaintikunnan elinkeinopolitiikkaan kokonaisuudessaan sekä sijaintikunnan ja yrityksen väliseen yhteistyöhön. Muuta maata tyytyväisempiä alueen pk-yritykset ovat toimitilojen ja tonttien saatavuuteen sekä viihtyisyyteen asuinympäristönä. Kokonaisuutena tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on Etelä-Savossa parantunut syksyn 2003 tilanteeseen verrattuna.

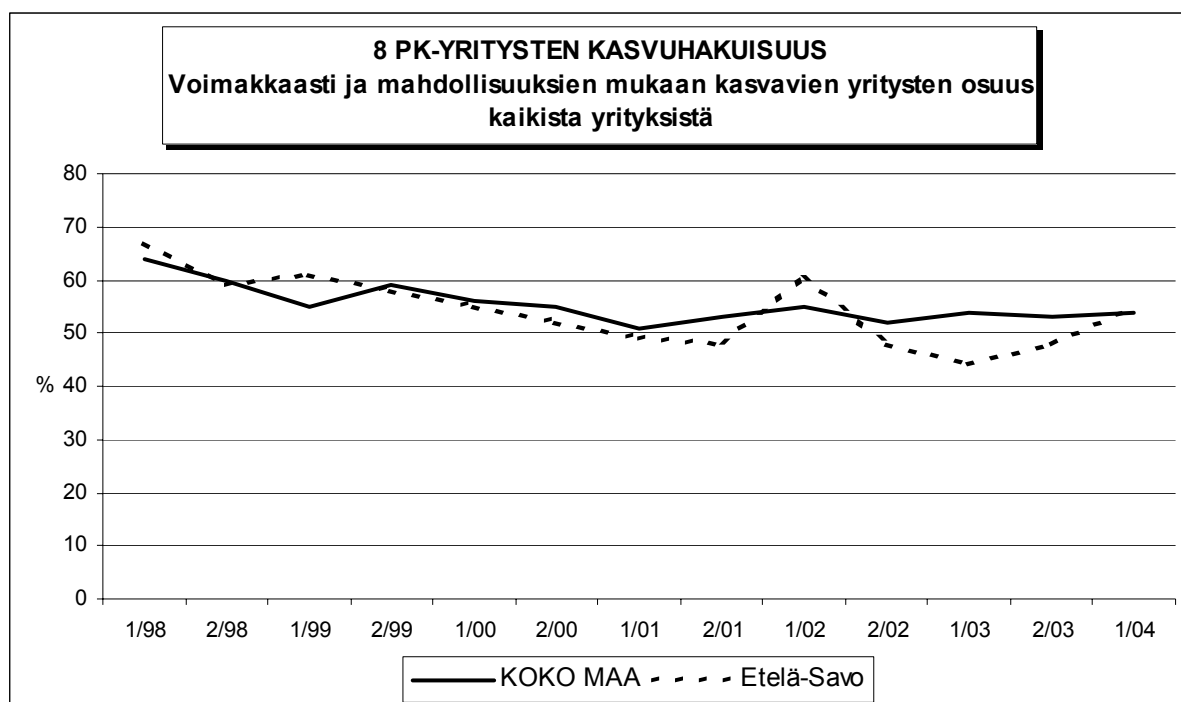
8 Pk-yritysten kasvuhakuisuus

Taulukko 8: Pk-yritysten kasvuhakuisuus.

	KOKO MAA %	Etelä-Savo %
Olemme voimakkaasti kasvuhakuinen	7	4
Pyrimme kasvamaan mahdollisuuksien mukaan	47	51
Pyrimme säilyttämään asemamme	37	37
Yrityksellämme ei ole kasvutavoitteita	8	8
Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	1	0

Etelä-Savossa on suhteellisesti jonkin verran vähemmän voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä kuin koko maassa keskimäärin. Yrityksen toiminnan loppumista seuraavan vuoden aikana ennakoii prosentti koko maan pk-yrityksistä. Etelä-Savossa toiminnan loppumista seuraavan vuoden aikana ennakoivia yrityksiä ei ole lainkaan. Tärkeimpänä kasvukeinonaan alueen pk-yritykset pitävät myynnin ja markkinoinnin lisäämistä, seuraavaksi tärkein kasvukeino alueen yrityksillä on yhteistyön lisääminen muiden yritysten kanssa.

Voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on Etelä-Savossa yhteensä 55 prosenttia. Koko maassa näiden voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavien pk-yritysten osuus on 54 prosenttia. Kasvuhakuisten pk-yritysten osuus on Etelä-Savossa suurentunut syksystä 2003.

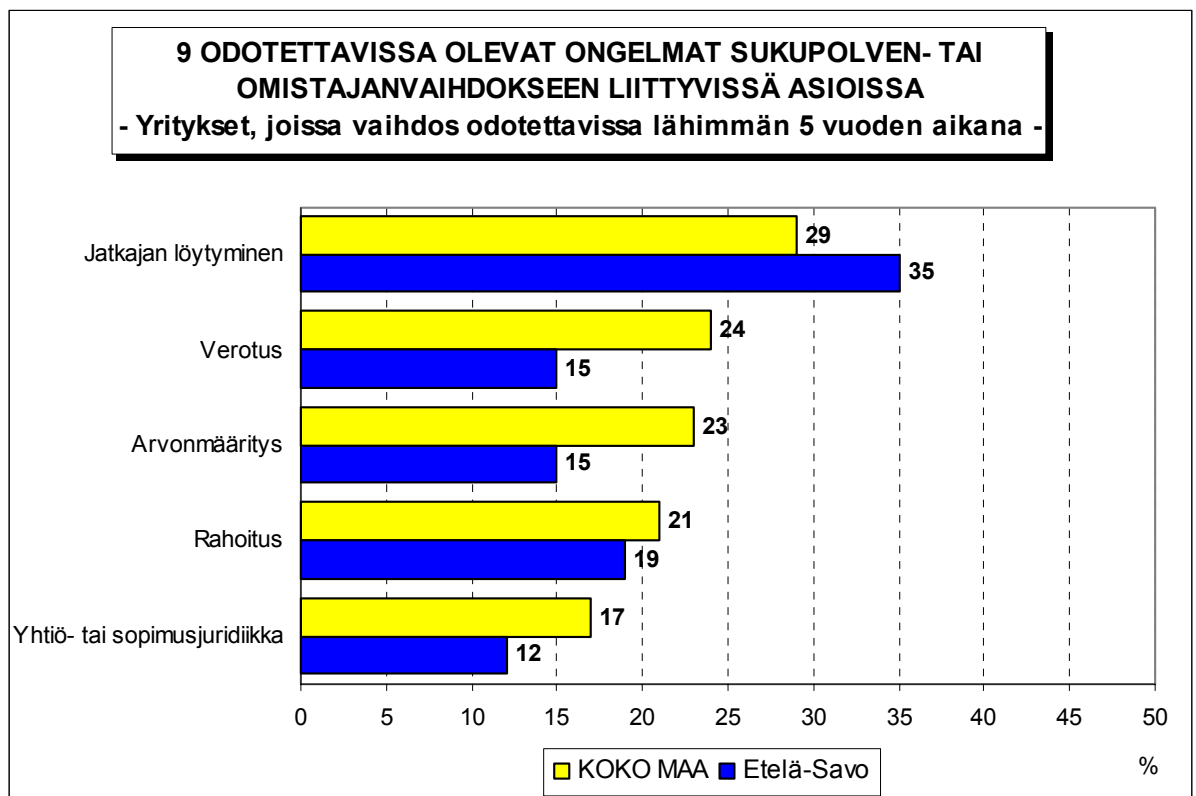
9 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset

Taulukko 9: Sukupolven- tai omistajanvaihdokset pk-yrityksissä.

	KOKO MAA %	Etelä-Savo %
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS TAPAHTUNUT VIIMEISEN 5 VUODEN SISÄLLÄ		
Ei	85	86
Kyllä	15	14
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
Ei	72	62
Kyllä, 1-2 vuoden sisällä	7	15
Kyllä, 3-5 vuoden sisällä	13	11
Ei osaa sanoa	9	12

Sukupolven- tai omistajanvaihdos on tapahtunut viimeisen viiden vuoden aikana joka seitsemännessä Etelä-Savossa toimivassa pk-yrityksessä. Myös koko maassa sukupolven- tai omistajanvaihdos on tapahtunut joka seitsemännessä pk-yrityksessä viimeisen viiden vuoden aikana.

Koko maassa sukupolven- tai omistajanvaihdos on odotettavissa lähimmän viiden vuoden aikana joka viidennessä pk-yrityksessä, Etelä-Savossa sukupolven- tai omistajanvaihdos on odotettavissa joka neljännessä pk-yrityksessä. Niissä alueen pk-yrityksissä, joissa sukupolven- tai omistajanvaihdos on ajankohtainen lähimmän viiden vuoden aikana, odotetaan olevan eniten ongelmia jatkajan löytymisessä.

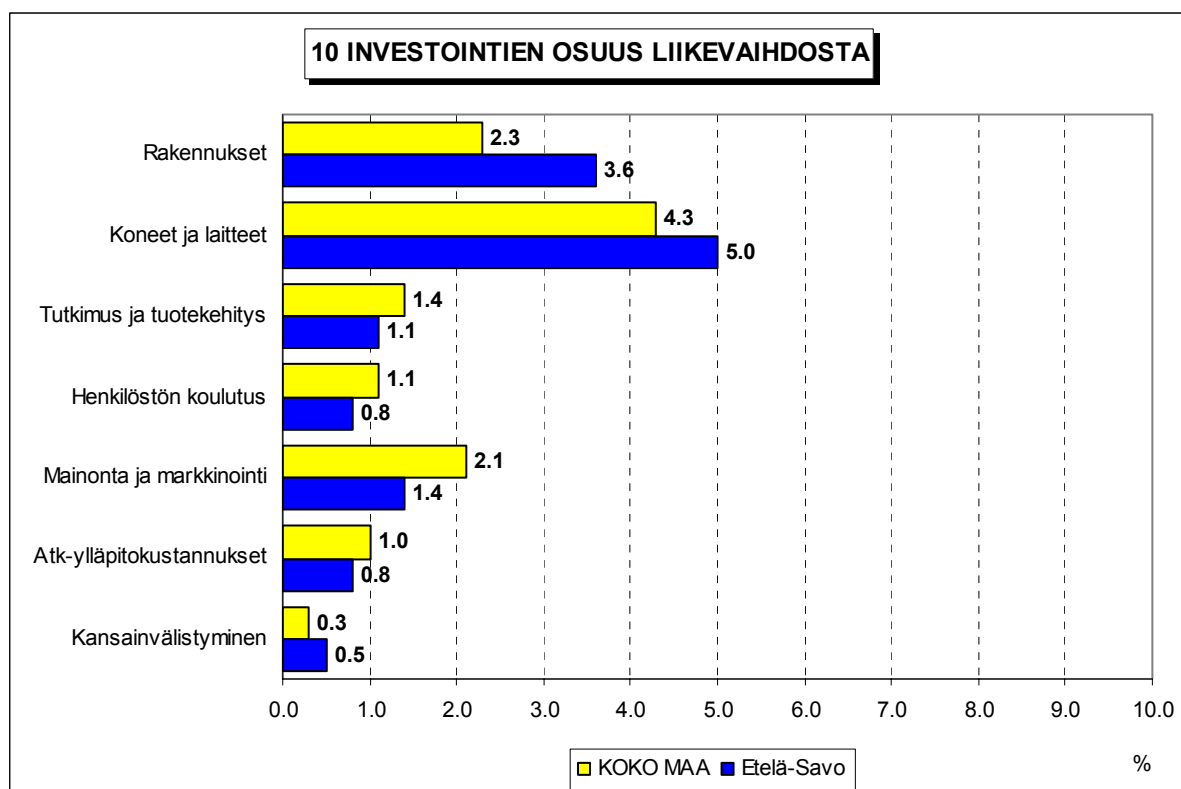

10 Pk-yritysten investoinnit

Taulukko 10: Pk-yritysten investoinnit seuraavan 12 kuukauden aikana (osuus prosenttia liikevaihdosta).

	KOKO MAA %	Etelä-Savo %
Rakennukset	2.3	3.6
Koneet ja laitteet	4.3	5.0
Tutkimus ja tuotekehitys	1.4	1.1
Henkilöstön koulutus	1.1	0.8
Mainonta ja markkinointi	2.1	1.4
Atk-ylläpitokustannukset	1.0	0.8
Kansainvälistyminen	0.3	0.5
YHTEENSÄ	12.5	13.2

Koko maan pk-yritykset ilmoittavat investoivansa kaikkiaan 12,5 prosenttia ja Etelä-Savon pk-yritykset 13,2 prosenttia liikevaihdostaan seuraavan 12 kuukauden aikana. Eniten Etelä-Savon pk-yritykset investoivat koneisiin ja laitteisiin sekä rakennuksiin. Koko maan pk-yritysten investointeihin verrattuna investoivat alueen yritykset keskimääräistä enemmän rakennuksiin, keskimääräistä vähemmän alueella investoidaan mainontaan ja markkinointiin. Kansainvälistymiseen alueen pk-yritykset investoivat hieman enemmän kuin koko maan pk-yritykset keskimäärin.

11 Pk-yritysten rahoitus

Taulukko 11: Pk-yritysten rahoitus.

	KAIKKI	YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS		SUKUPOLVEN/ OMISTAJANVAIHDOS				
				TAPAHTUNUT VIIMEISEN 5 VUODEN AIKANA		ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
				Ei	Kyllä	Ei	Kyllä	Ei osaa sanoa
Osuudet kaikista pk-yrityksistä (%)	%	%	%	%	%	%	%	%
KOKO MAA								
Yrityksellä käytössä ulkopuolista rahoitusta	57	64	50	56	64	58	59	51
Ottanut ulkoista rahoitusta viimeisen 12 kk aikana	26	30	20	24	34	27	25	20
Aikoo ottaa ulkoista rahoitusta seuraavan 12 kk aikana	19	24	13	19	20	19	22	16
Etelä-Savo								
Yrityksellä käytössä ulkopuolista rahoitusta	64	67	60	62	77	69	64	38
Ottanut ulkoista rahoitusta viimeisen 12 kk aikana	27	29	24	24	42	32	22	9
Aikoo ottaa ulkoista rahoitusta seuraavan 12 kk aikana	27	36	17	28	24	34	18	12

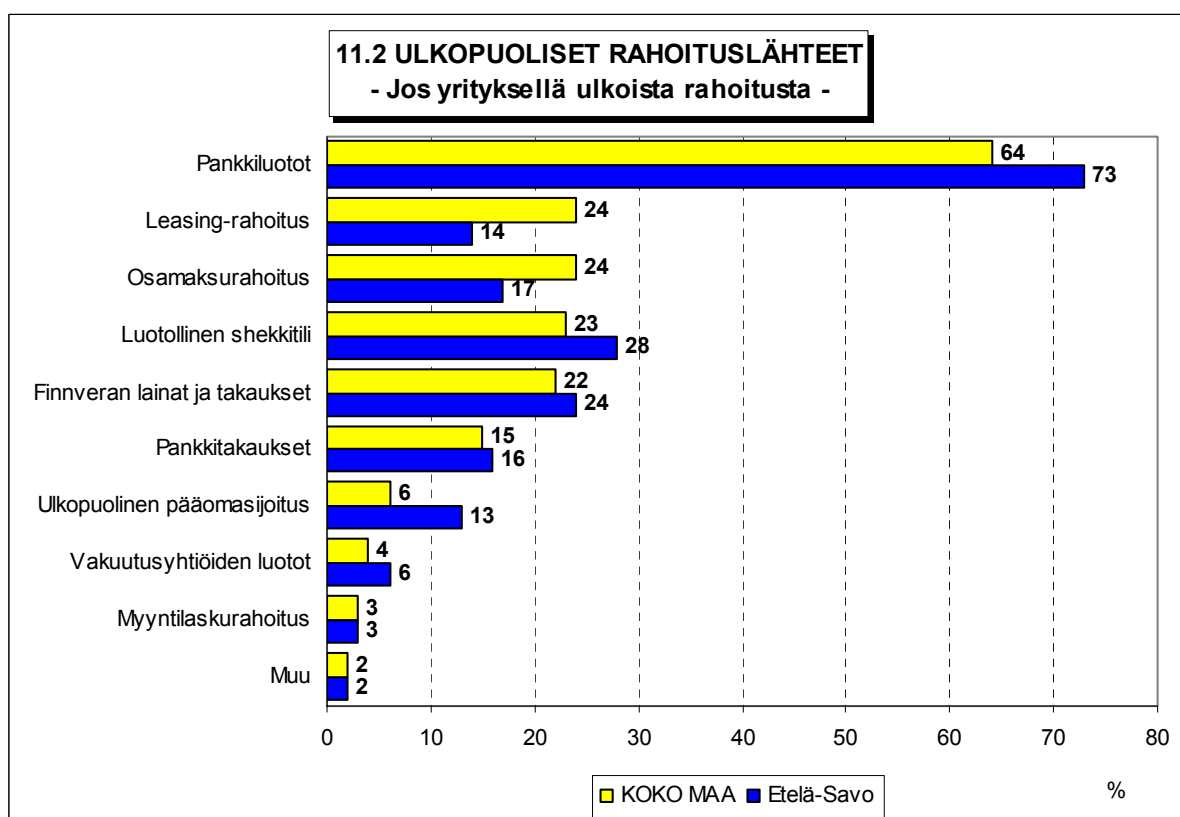
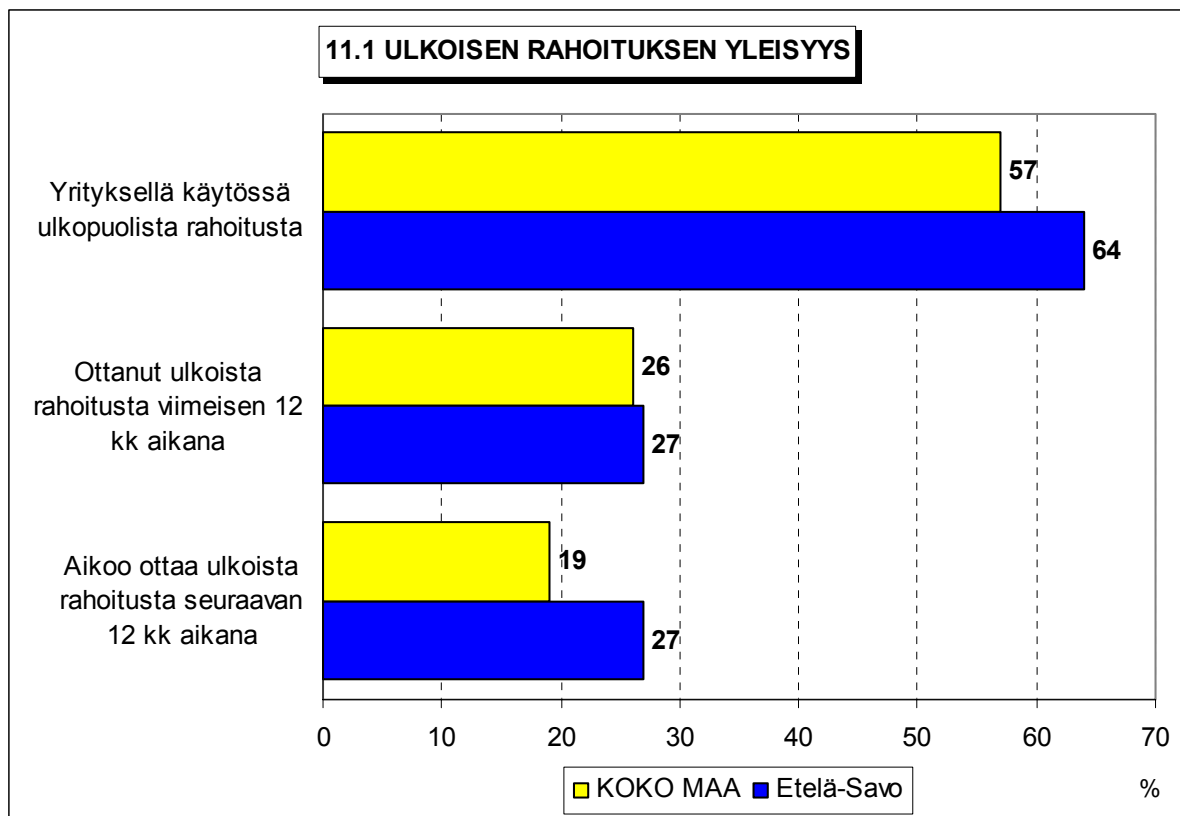
Ulkoista rahoitusta on Etelä-Savossa 64 prosentilla ja koko maassa 57 prosentilla pk-yrityksistä. Syksyllä 2003 ulkoista rahoitusta oli 60 prosentilla alueen ja 54 prosentilla koko maan pk-yrityksistä. Viimeisen 12 kuukauden aikana ulkoista rahoitusta on ottanut joka neljäs Etelä-Savossa toimiva pk-yritys ja seuraavan 12 kuukauden aikana ulkoista rahoitusta aikoo ottaa myös joka neljäs alueella toimiva pk-yritys. Niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on ulkoista rahoitusta, on pankkiluottoja kolmella neljästä ja Finnveran lainoja ja takauksia joka neljännellä.

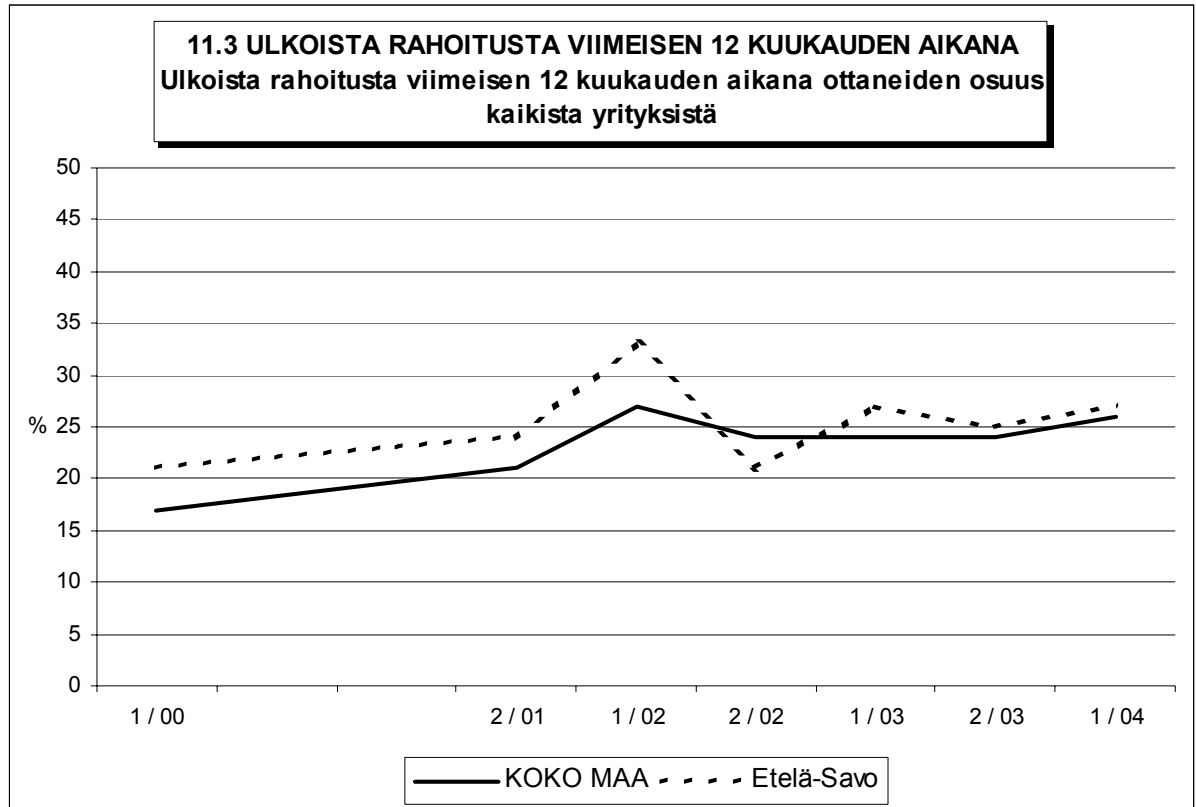
Joka kolmannessa Etelä-Savon ja koko maan pk-yrityksessä on yrittäjä joutunut antamaan omaisuuttaan tai henkilökohtaisia takauksia yrityksen velkojen vakuudeksi. Yrittäjän lähisukulaiset ovat joutuneet antamaan 6 prosentissa Etelä-Savon pk-yrityksistä omaisuuttaan tai takauksia yrityksen velkojen vakuudeksi. Kasvuhakuisten⁶ yritysten yrittäjistä on Etelä-Savossa lähes yhtä suuri osuus joutunut antamaan omaisuuttaan tai henkilökohtaisia takauksia yrityksen velkojen vakuudeksi kuin alueen pk-yrityksissä keskimäärin.

Vakuuspulan arvioi olevan yrityksen rahoituksen saatavuuden esteenä tulevaisuudessa 4 prosenttia Etelä-Savon ja 9 prosenttia koko maan pk-yrityksistä. Epävarmuuden yrityksen tulevaisuudesta arvioi olevan tulevaisuudessa yrityksen rahoituksen saatavuuden esteenä puolestaan 5 prosenttia Etelä-Savon ja 7 prosenttia koko maan pk-yrityksistä. Etelä-Savossa kasvuhakuiset yritykset arvioivat vakuuspulan olevan jonkin verran suuremman esteen yrityksen rahoituksen saatavuudelle kuin alueen pk-yritykset keskimäärin.

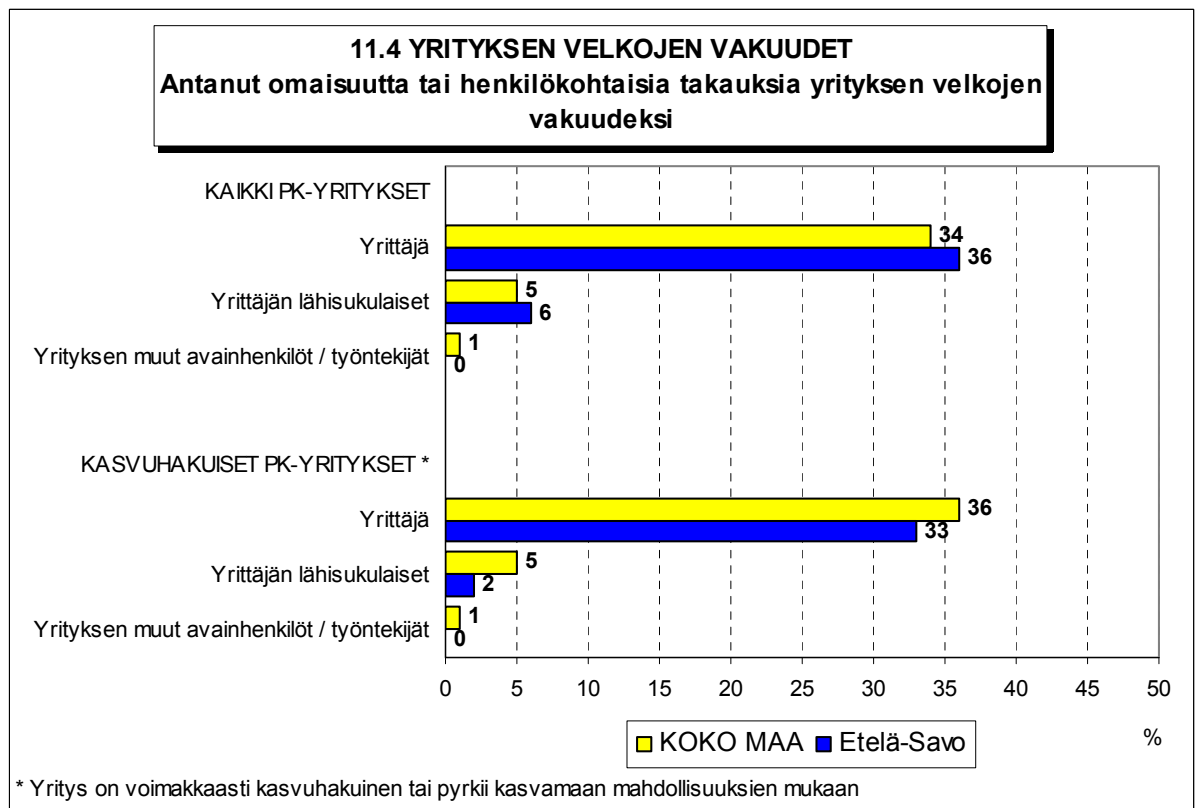
Etelä-Savossa 7 prosenttia pk-yrityksistä ennakoivat asiakkaiden maksuhäiriöiden lisääntyvän seuraavan vuoden aikana ja 6 prosenttia odottaa maksuhäiriöiden vähenevän seuraavan vuoden aikana. Alueen pk-yrityksistä odottaa pienempi osuus maksuhäiriöiden lisääntyvän (saldoluku +1%) kuin viime syksynä (saldoluku +5%).

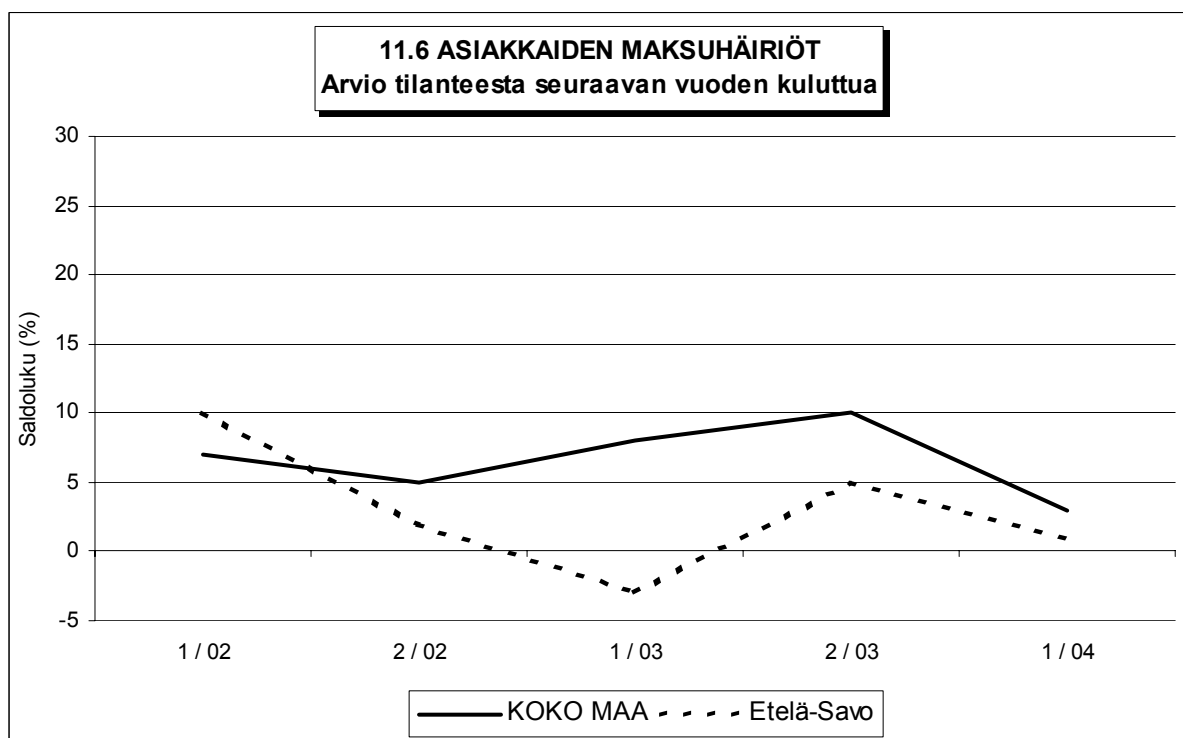
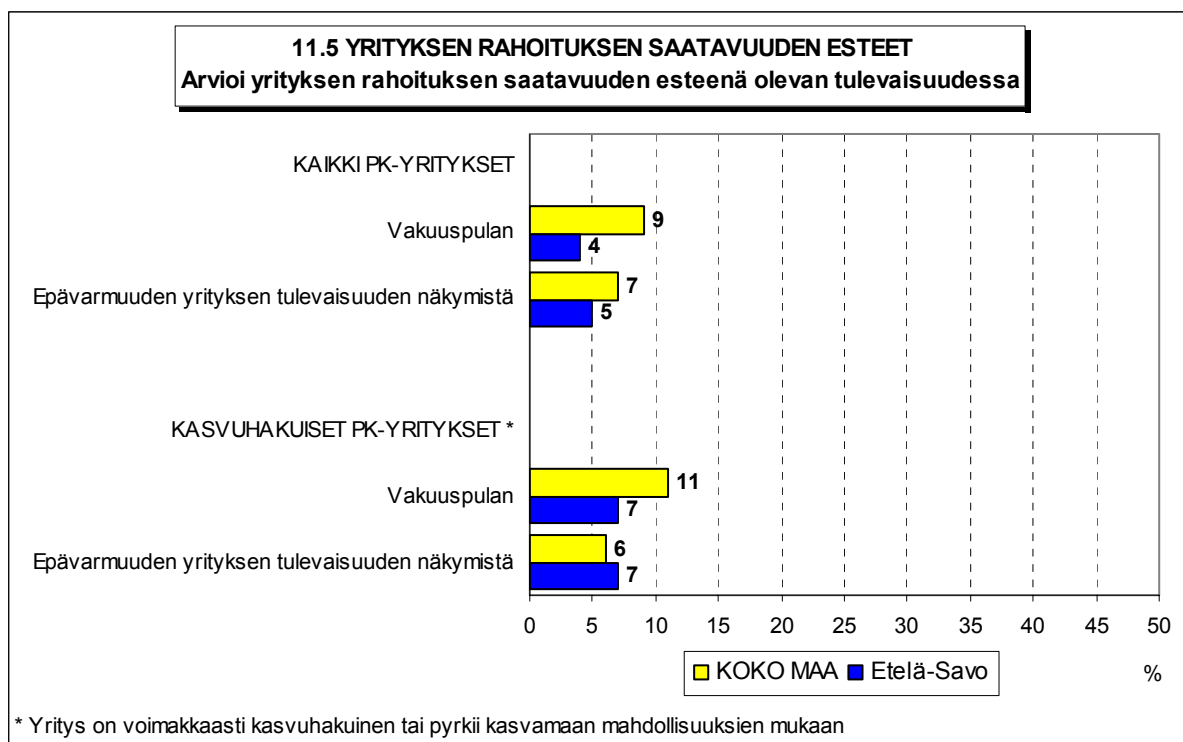
⁶ Voimakkaasti kasvuhakuiset ja mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkivät pk-yritykset yhteensä.

Ulkoista rahoitusta ei kysytty jaksoilla 2/00 ja 1/01.

FINNVERA

TIETOA - TAITOA - PÄÄOMAA

Pääkonttorit

Helsinki

Vuorimiehenkatu 1 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220

Kuopio

Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240

Finnvera Oyj • valtakunnallinen vaihde: 020 460 11
www.finnvera.fi

Aluekonttorit

Helsinki (Pääkaupunkiseutu)

Vilhonkatu 5 • PL 249, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 3401

Uusimaa

Vuorimiehenkatu 1, 2. krs • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7110

Joensuu

Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163

Jyväskylä

Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
Faksi 020 460 2299

Kajaani

Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899

Kuopio

Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330

Lahti

Laiturikatu 2, 5. krs, 15140 Lahti
Faksi 020 460 2249

Lappeenranta

Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149

Mikkeli

Linnankatu 5, 50100 Mikkeli
Faksi 020 460 3690

Oulu

Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944

Pori

Valtakatu 6, 28100 Pori
Faksi 020 460 2349

Rovaniemi

Maakuntakatu 10 • PL 8151, 96101 Rovaniemi
Faksi 020 460 2099

Seinäjoki

Kauppatori 1 - 3, 60100 Seinäjoki
Faksi 020 460 2399

Tampere

Kehräsaari • PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711

Turku

Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649

Vaasa

Pitkätie 55, 65100 Vaasa
Faksi 020 460 3849

Edustustot ulkomailta

Pietari

Käyntiosoite
Petrogradskaya nab. 18 A,
City-Centre-liikekeskus/toimisto 419
RUS-198005 St. Petersburg, Russia

Postiosoite

PL 95, 53501 Lappeenranta
Puhelin +7 812 332 0830
Faksi +7 812 332 0831

Kaisaniemenkatu 13 A • PL 999, 00101 Helsinki
p. (09) 229 221, f. (09) 2292 2999
www.yrittajat.fi

Etelä-Karjalan Yrittäjät ry

Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
p. (05) 610 0200, f. (05) 610 0220
www.yrittajat.fi/etelakarjala

Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät ry

Kauppatori 1-3 F, 60100 Seinäjoki
p. (06) 420 5000, f. (06) 420 5001
www.yrittajat.fi/etelapohjanmaa

Etelä-Savon Yrittäjät ry

Linnankatu 5 • PL 204, 50101 Mikkeli
p. (015) 151 684, f. (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo

Helsingin Yrittäjät

Kaisaniemenkatu 13 A • PL 999, 00101 Helsinki
p. (09) 2292 2984, f. (09) 622 3385
www.yrittajat.fi/helsinki

Hämeen Yrittäjät ry

Sibeliuksenkatu 11 A 1, 13100 Hämeenlinna
p. (03) 682 1153, f. (03) 682 1561
www.yrittajat.fi/hame

Kainuun Yrittäjät ry

Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
p. (08) 613 0931, f. (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu

Keski-Pohjanmaan Yrittäjät ry

Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
p. (06) 831 5292, f. (06) 822 3760
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa

Keski-Suomen Yrittäjät ry

Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
p. (014) 643 922, f. (014) 643 944
www.yrittajat.fi/keskisuomi

Kymen Yrittäjät ry

Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
p. (05) 535 4313, f. (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi

Lapin Yrittäjät ry

Maakuntakatu 16, 96200 Rovaniemi
p. (016) 420 0600, f. (016) 420 0630
www.yrittajat.fi/lappi

Länsipohjan Yrittäjät ry

Valtakatu 5, 94100 Kemi
p. (016) 221 701, f. (016) 221 713
www.yrittajat.fi/lansipohja

Pirkanmaan Yrittäjät ry

Kehräsaari B-rappu • PL 7, 33201 Tampere
p. (03) 251 6500, f. (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa

Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry

Kauppakatu 17 B, 80100 Joensuu
p. (013) 221 311, f. (013) 127 678
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala

Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät ry

Isokatu 56, 90100 Oulu
p. (08) 311 4677, f. (08) 371 227
www.ppy.net

Päijät-Hämeen Yrittäjät ry

Rautatienkatu 20 B 4, 15110 Lahti
p. (03) 782 9866, f. (03) 782 1718
www.yrittajat.fi/paijathame

Pääkaupunkiseudun Yrittäjät ry

Eläntötie 3, 01510 Vantaa
p. (09) 823 7630, f. (09) 873 6681
www.espoonyrittajat.fi, www.yrittajat.fi/vantaa
www.kauniaistenyrittajat.fi

Satakunnan Yrittäjät ry

Isolinnankatu 24 • PL 45, 28101 Pori
p. (02) 634 9900, f. (02) 634 9901
www.yrittajat.fi/satakunta

Savon Yrittäjät ry

Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
p. (017) 368 0500, f. (017) 368 0506
www.yrittajat.fi/savo

Uudenmaan Yrittäjät - Nylands Företagare ry

Kaisaniemenkatu 13 A • PL 999, 00101 Helsinki
p. (09) 2292 2982, f. (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/uusimaa

Varsinais-Suomen Yrittäjät ry

Brahenkatu 20, 20100 Turku
p. (02) 275 7100, f. (02) 232 8272
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

Företagarnas Centraldelegation

Storalånggatan 55, 65100 Vaasa
p. (06) 320 8000, f. (06) 320 8020
www.osfofo.fi